

БЕОГРАДСКА ОПШТИНА СВЕЖИ НОВИНИ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАН ПУТ

Цена за Србију:

НА ГОДИНУ 6 дин.
НА ПОЛА ГОДИНЕ 3 „
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ 9 „

НЕДЕЉА 20. МАРТА 1894.

ЦЕНА ЈЕ ОГЛАСИМА 6 ПР. ДИН. ОД ВРСТЕ

ПРЕПЛАТУ ВАЉА СЛАТИ УПУТНИЦОМ НА ОПШТИНСКИ СУД
А СВЕ КОРЕСПОНДЕНЦИЈЕ НА УРЕДНИКА

Рукописи не враћају се

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ.

СТАТИСТИКА

БЕОГРАДСКОГ ПУТНИЧКОГ САОБРАЋАЈА
У 1893. ГОД.

По изгледу незнатан а у ствари велики је утицај, који има саобраћај путника. На том саобраћају оснивају се екзистенције не само појединих гостионичара, већ и многих занатских и индустријских струка и читавих индустријских предела. Познато је да брдовити предели у Тиролској, Швајцарској и др. живе скоро искључиво од зараде, коју им странци дају, трошећи у њима за време бављења на своје живљење и купујући њихове специјалне производе.

Тако и Париз, срце Европе или и целога света, много добија од оне масе странаца, који дан за даном јури у његов царски заградај. До сада је познат био, јер се у неколико статистички осветљавао, саобраћај путника по бањам, а од скоро су почеле и разне велике вароши да во-

Што је тако млада та грана статистике, томе се има једино и приписати, што она нема до сада своје литературе, па је она скоро и самим статистичарима непозната. Прва студија о путничком саобраћају биће до сада она бечког статистичара Е. Л. Гриселича, коју је он саставио за III. састанак међународног статистичког удружења, које је 1890. год. заседавало у Бечу,^{*)} и којом се студијом служио и писац овог чланка при својим упоређењима.

Оваким студијама долазећи до сазнања закона, који путнички саобраћај опредељују,

података и сам доста непотпуни резултат једногодишњег бележења, даје једну општу слику, која се у главном подудара са сликом путничкога саобраћаја осталих вароши и даје уједно особене одлике београдског саобраћаја, те по којима може да се одреди, које користи отуда Београд има и које би још могао да поцрпи.

Из појединих табела, које иду уз овај чланак, видеће се, које су то особине београдског путничког саобраћаја. Обраћамо пажњу читалаца на проценте, јер они најучљивије обележавају карактер појединих категорија.

Из овог годишњег саобраћаја, (I. т.) распоређен по месецима и по постојбини, пада у очи слабо процентно учешће месеца јануара (4.39), децембра (5.29) и фебруара (са 5.32%). Ово је са свим појмљиво, кад се помисли, да тада падају благи дани, за које се произдаје спрема, те да се они могу провести на дому, а о-

I. ПУТНИЧКИ САОБРАЋАЈ ВАРОШИ БЕОГРАДА У 1893. ГОДИНИ.

МЕСЕЦА	постојбина путника													СВЕГА ДОПУ-ТОВАЛО	УЧЕШЋЕ У ГО-ДИШЊЕМ САОБРАЋ. У %	
	СРБИЈА	АУСТРО-У-ГАРСКА	БОСНА И ХЕРЦЕГОВ.	ЦРНА ГОРА	ГРЧКА	ТУРСКА	БУГАРСКА	РУМУНИЈА	РУСИЈА	ГЕРМАНИЈА	ФРАНЦУСКА	ИТАЛИЈА	ОСТАЛЕ ДР-ЖАВЕ			ВАН ЕВРОП.
Јануара	1414	297	23	12	1	54	6	12	1	11	14	8	3	—	1856	4.39
Фебруара	1536	447	39	14	4	80	7	24	6	12	15	42	27	—	2253	5.32
Марта	2527	581	49	18	10	94	15	42	6	12	19	29	10	9	3421	8.06
Априла	2786	674	56	10	5	185	135	25	3	24	16	25	39	—	3983	9.39
Маја	2607	508	81	24	4	84	33	32	8	33	38	15	12	10	3489	8.23
Јуна	2495	468	43	4	1	59	25	17	8	19	13	11	31	3	3197	7.55
Јула	3167	561	59	6	4	82	33	40	18	44	15	16	26	7	4078	9.62
Августа	3125	503	109	53	25	70	34	24	16	29	40	11	18	2	4059	9.58
Септембра	3255	424	35	32	10	160	22	16	13	10	13	13	28	2	4033	9.50
Октобра	4172	667	26	39	8	346	26	20	6	34	13	50	22	8	5437	12.83
Новембра	3554	420	32	21	1	181	32	19	10	23	10	27	7	—	4337	10.24
Децембра	1814	245	28	14	5	55	19	15	1	14	10	7	12	1	2240	5.29
Свега	32452	5795	580	247	78	1450	387	286	96	265	216	254	235	42	42383	100
Учешће у процентима	76.57	13.68	1.36	0.58	0.19	3.42	0.91	0.67	0.23	0.62	0.51	0.60	0.56	0.10	100	

де тачну статистику страних путника, који их походе, бавећи се дуже од једног дана по њиховим хотелима. Колико је још млада та грана статистике, види се и по томе, што се у Бечу почела 1874. или управо 1877. године водити уреднија статистика путничког саобраћаја, у Берлину 1884. а у Пешти 1888. године. Докле се у овим варошима води тај попис дневно, у Паризу се води месечно; а у Лондону, тој грдосији милионске вароши, никако се и не бележи тај саобраћај, пошто он у Лондону, као и у целој Енглеској не потпада ни под какву контролу.

у једно се долази и до тога, да се на статистичким подацима појединих места види, у колико су ти закони упо ребљени или се дају употребити на унапређење сваког појединог места. Статистика путничког саобраћаја вароши Београда води се у одељењу овога суда од 1. Августа 1893. год., а накнадно је израђен тај саобраћај и за 7 месеци пре тога. Па и овај, са непотпуних

^{*)} Der Fremden-Verkehr in Wien, während der Jahre 1874—1890. Mit 10 graphischen Darstellungen. Bearbeitet von E. L. Grieszeli, Ritter des kaiserlich-österreichischen Franz Josef-Ordens. Wien 1891.

ву одлуку подржава и најјача зима. Марат је нагло одекочио са 5.32 на 8.06%, а још јаче април са својих 9.39%, тако, да га ни мај (8.23), ни јун (7.55) није могао достићи, већ чак јул (9.62). Овај скок се објашњава априлским догађајем, а он је по свој прилици својим последицама и мај уздигао. Што дубље у лето и јесен, види се тежња да месечно учешће јача, па ипак је јул нешто претекао август. Узрок ће бити учитељска скупштина, држана 5. јула. А август је опет јачи био од септембра, томе је помогао збор свештенички од 20. августа. Највеће учешће у

Годишњем саобраћају показао је октобар у 12·83%, али оно је по свој прилици абнормално као и новембарско у 10·24%. Ту абнормалност можемо протумачити либералним збором, који је за 3. октобар заказан био и још више састанком Народне скупштине, која је утицала и на новембар месец.

Учешће по постојбини показује, да целокупан саобраћај страних путника износи 23·43%, дакле ни $\frac{1}{4}$ од целе суме путника. На прво место долази Аустро-Угарска са 13·68, за њом Турска са 3·42, па Босна и Херцеговина са 1·36%. Мање од 1% путника шаље нам Бугарска у 0·91, Румунија

ћењем зар уверити, да са својим маленим процентом женских путника — ни потпуних 5%! — доказујемо да је Београд на — Истоку.

Најинтересније је учешће по занимању. Највећи проценат дају трговци: 44·34, па занатлије: 14·30, интелитентни редови са војском: 13·73. Испод 10% ређају се: тежаци и економи 6·15, надничари и слуге 5·69, помоћници и радници 4·03 и т. д.

Тек упоређењем путничког саобраћаја од више година могу се утврдити за Београд неке сталне норме. А пошто су наши извештаји тек са овом годином започели,

вило, које одговара једном закону, што је и Гриселич у својој студији нагласио.

Из онога, што смо код I. табеле рекли о месечном учешћу у годишњем саобраћају, види се, да проценти за месечно учешће нашег саобраћаја не могу бити нормални. Али они онде поменути догађаји нису могли знатно утицати на модификацију месечног резултата, — те добијамо у главном, приближну слику београдског годишњег саобраћаја. У томе нас утврђује и тај факат, што се и овим једногодишњим резултатом утврђује правило, које су већ резултати пештанског, бечког и берлинског саобраћаја

II.

САОБРАЋАЈ ПУТНИКА ВАРОШИ БЕОГРАДА ОД 1. АВГУСТА ДО 31. ДЕЦЕМБРА 1893. ГОДИНЕ.

МЕСЕЦА	Пола		Вероисповест				Занимање путника										СВЕГА		
	МУШКОГ	ЖЕНСКОГ	ПРАВОСЛ.	КАТОЛИЧКЕ	МОИСИЈЕВ.	МУХАМЕД.	ТЕЖАЦИ И ЕКОНОМИ	ЗАНАТЛИЈЕ	ТРГОВЦИ	ИНДУСТР.	ИНТЕЛИТ. И ПРЕДУЗ.	ГОСТИНИЧАРИ	ИНТЕЛИГ. И ВОЈСКА	УЧЕНИЦИ	РАДНИЦИ И ПОМОКН.	ПИБАРИ И ВОЗАЧИ	НАДНИЧ. И СЛУГЕ	ДОПУТОВАЛО	ОТПУТОВАЛО
Август	3800	259	3510	430	67	52	211	299	1451	20	67	114	771	312	59	32	391	4059	3264
Септембар	3804	229	3672	246	66	49	243	349	1838	44	80	84	545	315	73	38	183	4033	3496
Октобар	5238	199	4771	458	83	125	394	540	2442	11	103	123	649	180	400	134	243	5437	3733
Новембар	4166	171	3913	333	32	59	271	1459	2173	13	79	125	461	115	147	55	214	4337	3447
Децембар	2133	107	1959	211	48	22	118	227	1011	15	21	120	335	30	131	14	114	2640	1982
Свега	19141	965	17825	1678	296	307	1237	2874	8915	103	350	566	2761	952	810	273	1145	20106	15922
Учешће у процентима	95·20	4·80	88·66	8·35	1·44	1·55	6·15	14·30	44·34	0·51	1·74	2·82	13·73	4·74	4·03	1·36	5·69		

0·67, Германија 0·62, Италија 0·60, Црна Гора 0·58, Русија само 0·23 а Грчка 0·19%. Целокупан број путника за 1893. год. износи 42.383, што долази просеком на дан 113 особа. Највише путника било је 18. Новембра — 362, а најмање 26. Децембра — 9 особа.

По овој табели за пет месеци, (II. таб.) од када се дневно води попис путника, може да се види учешће по полу, вероисповести и занимању путника. Да статистике осталих вароши распоређују своје путнике и по овим категоријама, могли бисмо се упоре

то нам није могуће да чинимо; али што можемо, то је: да овај наш једногодишњи резултат упоредимо са резултатом великих вароши, које су дугогодишњим вођењем те статистике дошли до резултата, неминовних по својој сталности, као природни закони.

У поменутој студији налазимо те резултате за вароши Пешту, Беч и Берлин, које у табели III. износимо, и то за Београд резултате од једне године, а за остале вароши просек за онде означени низ година. Узесмо резултате месечног учешћа у годишњем саобраћају путничком, пошто су они скоро једнаки, дакле стални као пра-

потврдили: да су месеци децембар, јануар и фебруар, најмањи по учешћу у годишњем саобраћају. Специјалност београдска је у томе, што је у њега најјачи месец Октобар (12·8%), а код осталих је вароши Август врхунац сезоне. У Пешти са 11·3%, Бечу 12·7%, Берлину 11·4%. Само је у Берлину Септембар са 0·1% претекао Август. Иначе у Октобру и Новембру путнички саобраћај нагло пада, а у Београду се држи на великој висини. У Пешти показује Новембар 8·8%, у Бечу 6·8%, у Берлину 6·7%, а у Београду 12·8%.

СРПСКИ УСТАНИЦИ ПРОТИВУ ТУРАКА

У ВЕЗИ
СА НАРОДНИМ СЕОБАМА У ТУЋИНУ
од 1459—1814. год.
ИСТОРИЈСКА РАСПРАВА
У ДВА ДЕЛА
НАПИСАЛИ
Р. АГАТОНОВИЋ и П. М. СПАСИЋ.

(Академијски Савет Вел. Школе наградио првом видовданском наградом општ. београдске).

Мото:

— „Пора нам перестат бит умними чужим умом и славними чужоју славоју“ (Време је да престанемо мудровати туђом намењу, и славити се туђом славом).

Карамзин.

(НАСТАВАК)

На тај начин значај оних српских емиграција у Угарској изгубио се, а са њим је и тежња за отварањем мисли српске, ослабљени услед децентрализације Срба по разним угарским градовима — ту заочмчалу тежњу српску пробудио је, много

доцније један други чувени србин, чије ћемо име доцније поменути.

Пораженом запољи није више било станка у мађарској. Он утече у Пољску, преклињући свога таста краља Жигмунда за помоћ противу Фернанда; а своје протектору и пријатељу султану посла још исте год. посланство, позивајући га да одржи своје краљевство.

Јероним Ласки, посланик Запољин на султановом двору, заслужује да му се име иврсти међу највештије европске дипломате, јер он умеде својом вештином брзо задобити наклоност султанову. Знајући карактерну ману свих турских великодостојљива, и Ласки просипаше силно благо, којим преко силног везира Ибрахима задобије и самога султана, који на аудијенцији рече Ласцију: „Радо примам поданост твога краља; краљевство које је било моје њему уступам и још ћу га бранити од Аустројанца Фернанда, диће моћи мирно спавати на обе стране.“⁽¹⁾

⁽¹⁾ Hammer v. J.: Gesch. d. osm. Reiches, V. II. S. 62-64. — опширно описује радњу Ласцијеву при задобијању везиру Ибрахима, из чијег се говора види карактерна халапљивост за новцем.

Сулејман се закуне пророком и мачем својим, да ће бити веран земљи и да свога „драгог брата, краља угарскога“, ни у највећој, невољи оставити неће. Обдари, по обичају, Ласкара врло скупоценим оделом и знатним цекинама па га отпусти. За мало времена, а лађе султанове носиле су Дунавом Запољи, муницију и другу ратну опрему.

Узнемирен пријатељством турским са Запољом, Фердинанд одмах, по поласку Ласкијевом из Цариграда, посла султану своја два посланика: „не да траже савеза и помоћи као Запоља, већ да краљевству угарском, поврати отете градове, да му понуде мир или ти само примироје частљубе“⁽¹⁾. Ну овај поступак Фербинандов донео је само зле последице; јер на грубо понашање посланика 7. Хоборданског, који само захтеваше и полагааше право на неке градове, Ибрахим одговори презриво: Као што се се мого наслутити, ово посланство не само да није саслушао добро, него је још и хуапшено, па тек на 9 месеци доцније (20. марта 1529) би отпушчено, с овим одгово-

⁽¹⁾ На истом месту S. 65.

Из овога се даје извести, да Београд привлачи поглавито као варош за намирнице материјалних потреба, а да је мало успео својим знаменитостима и својом лепом околином да намами страни свет или путнике. Ова се поставка потврђује до евидентности, кад се узме у помоћ занимање путника, па видимо, да број трговаца расте овако: у Августу 1451, Септембру 1838, Октобру 2442, а у Новембру се држи на 2173. Тако и број занатлија у Септембру износи 349, Октобру 540 а у Новембру 1459.

Разуме се, да се ово овде није рекло из жеље да се долазак путника радозналаца и уживалаца умножи на штету привредних редова. У интересу Београда железници би било, да се и број ових увећа, и ко од наших привредника хоће да чује говор ових бројева, имаће шта шта и у томе правцу да научи; али је овим хтело да се нагласи то: да Београд са својим варошким чарима и околном природом, што је све укупно вредно виђења, није успео много да примаме веће масе путника; а то би му о много мање муке пошло за руком, него подићи нове гране индустрије, заната и трговине, те да тиме умножи број својих походаца и потрошача.

И Беч има своју велику индустрију и трговину, а ове гране имају велику привлачну моћ на путнички свет и та је моћ изражена у онакој грдној цифри путника и странаца; али за то ипак дражи саме вароши показују јачи утицај на странца него прохтеви за материјалним намирницама. Тако видимо да и Мај, Јун, Јул и Август месец, у којима се креће и бежи свет из великих вароши, показују веће % стране најезде него у нашем Београду. Тако у Мају Пешта показује 9·1, Беч 9·3, Берлин 8·4%, а Београд 8·2%, на који је проценат имао утицаја и априлеки догађај. Јун показује у Пешти 8·6, Бечу 8·9, Берлину 8·8 а у Београду 7·6%. У Јулу опада нешто

саобраћај пештански, на 8·3, у Бечу се подиже на 10·1 а у Берлину износи 9·9%, докле је у Београду 9·6%, чему је припомогао збор свештенички.

Истина, Београду нико не може накнадити губитак вековне културе, коју је Беч и запад уживао, унапређујући се и своје

III.
Процентно учешће месеца у годишњем саобраћају.

Место	Јануар	Фебруар	Март	Април	Мај	Јун	Јул	Август	Септембар	Октобар	Новембар	Децембар
Београд у 1893	4·4	5·3	8·1	9·4	8·2	7·6	9·6	9·6	9·4	12·8	10·2	5·3
Од 1888—90 просек	5·9	5·7	7·1	7·4	9·1	8·6	11·3	8·3	10·9	10·0	8·8	6·9
Будимпешта	5·2	5·4	6·5	7·4	9·3	8·9	12·7	10·1	12·4	9·7	6·8	5·6
Беч од 1877—90 просек	6·2	6·4	7·4	7·4	8·4	8·8	11·4	9·9	11·5	3·7	6·7	6·2
Берлин од 1884—88 просек												

унапређење утврђујући, и Србија нема онога система железница, пароброда и осталих модерних и кемуниационих средстава, која масама одвлаче и потребит и радознао свет у те модерне центре. Али у кругу својих погодаба и моћи Београд није још дошао до граница, преко којих се не би могао по-

мицати, да себи привуче још много већу масу српскога и страног живља, који би га окрепио за нове скокове у своме даљем развјитку.

Од 42.383, долазе на путнике са стране 9.931, што чини 23·43%. По познатом резултату од 1890. год., Будимпешта је од својих путника у 121.646 имала странаца 38.768, а то су 31·8%, а Беч за ту годину од 285.308 путника добио је са стране 136.606, што чини 47·9%. То је тако, кад се узме да су Аустрија и Угарска две државе, па се за Пешту броје Аустријанци а за Беч и Угри као странци; а када би се обратно узело, као што то Гриселич у својој студији чини, — тада би проценат странаца Пеште и Беча био много мањи (11·5 и 26·1%) и сразмера би по Београд постала много повољнија; јер би тако претекао Будимпешту са скоро 12%, а заостао иза бечког саобраћаја тек са непуна 3%.

Према томе, што је у стању један збор учитеља и свештеника својим бројем чланова да утиче толико на путнички саобраћај вароши Београда, да му за читав један месец поремети нормални обим, — мора се закључити, да је полазак путника ове вароши још нејак. У Бечу на пример то не могу да учине ни саме изложбе.

Биће од интереса прибележити по расправи Гриселича, да изложбе не привлаче онако баснословни број путника, као што се то у опште мисли. Он вели за Беч, да му ни једна изложба није довела више од 20.000 странаца преко нормалног броја. Збор немачких певача 1890. претурнио је број нормалнога саобраћаја тек са 2.000 душа; тако исто и укуп цара Виљема у Берлину. Велики скок у пештанском саобраћају путника учинила је зонека тарифа у Мађарској, која је годишњи број у 85.296 путника повећала на 107.841, то јест за 22.545 више, а то је 26·4%. Године 1890. напредовао је тај саобраћај за 14.000, 1891.

ром султановим краљу Фердинанду: Ваш господар није осетио, наше пријатељство и сусеество, али ће га сада осетити; може те му рећи да ћу ја главом доћи, са свом својом моћи и силом да му вратим што од мене тражи. Реците му да се добро припреми да ме лепо дочека.“⁽¹⁾

Запољино призивање турске силе у помоћ, дало је султану сулејману понова повода, да се под изговором, брани свога штићеника, крено на Еврочу, али сада право Беч. Чим је отпустио сапољино посланство, стао се спремати за тај новн рт, и тек кад је потпуно био спреман, онда отпусти Фернандове посланике, њиховим кућама, обдарив их са по 200 дуката.

Међу тим Запоља чим је под јесен 1528. г. био сигуран, да ће му султан помоћи, врати се из Пољске у Угарску и стане око себе прикупљати своје раније присталице, од којих већ неки беху приклонили колена краљу Фердинанду. Кушао је поново да задобије српске Шајкаше на своју страну. Шајкаши су били незадовољни са Фердинандом што им није исплативао плату.

Због тога прете побуом. Још 2. авг. 1528. г. пише Тома Падаждија, заповедник будимски, краљу, јављајући да су Шајкаши са 80 лађа засели под Герзелечом (брег над Будимпештом) и да прете граду око им се не изда плата: Из речи краљева намерника де 4. апр. 1528. г. „...tamen quoniam totam tore victoriam in illis sitam hostes eistmore solent.“⁽¹⁾ види се важност Шајкаша, који уз то још предлаже краљу да њихов број увећа. А кад у мају Запоља поче да привољава Шајкаше исти намесник, бојећи се да га они не оставе овако узвикује Фердинанду: „... certum est Turkos infra paucos dies hic Vidam usbue adnavtgaturos“. После овога краљ нареди исплату, а Бакићу упути ласкаво писмо. Али како новаца није било, Шајкаши не добише ништа. Зето и није чудо што је српска суротница, дуго колебајући се најзад 18. јуна 1529. г. оставила лажљивог Фердинанда. —

Марта 10. 1529. г. крене се султан на челу своје силовите војске од 250.000 људи пут Беча; 300 тонова, 20.000 какила и 800 лађа на Дунаву пратиле су

кретање султанове војске преко Македоније, Србије за Угарску. Излив река Марице, Мораве, Саве и Дунава јако је отежавао пролазак толике војске, и као да се пропашћу неколико војника наговашташе зла судбина султана која га чека код Беча⁽¹⁾ Султан је 17. јуна већ пршао с војском Дунав код Београда, а код Осеке нови мост му поможе да брзо претури силу на пут к Будиму. Такм брзином је брзином ишла осмаоска сила, а Фердинандо, као год његови предходници у Угарској још ни кршене паре да има ради прикупљања војске за отпор. Уитшњен тако он посла Хрв. бана Ник. Јуришића султану на сусрет, да га моли за мир десет година, обвезујући се да ће му давати сваке године по 100.000 дуката а великом везиру по 6.000⁽¹⁾ Али Јуришић вије ни допро до султана, што овај за Фердинанда ни да чује, хитајући само да што пре ститне Будиму, те да га ослободи немачке посаде. Уз пут к Мухачу поручи султан Запољи, да би га радо на Мухачу примио. Запоља му изађе у сусрет на Мухачу, праћен Ласкијем и само

(1) На истом месту.

(1) Гласник срп. уч. др. књ. 67. стр. 50.

(1) Smicikla J.: Pov. hro. књ. II. стр. 23.

за 5000, а 1892. опазило се опадање испод нормалнога са 14.000 због колере. У Аустрији уведена је зонска тарифа 1890. године, те је и у Бечу скочио број путника од 252.812 на 285.308 дакле, за 32.496. У осталом у Бечу од 1887. године почео се саобраћај путника повећавати са 20.000 годишње, што је прекинуто 1892. год. такође због колере или боље из самога страха, пошто ње тада у Бечу није ни било. У Берлину је био највећи саобраћај 1890. год. (440.000) а у 1891. примећује се и тамо неки назадак.

Ма да имамо пред собом само једногодишњи статистички преглед путничког саобраћаја наше вароши, ми смо ипак могли доћи до неких закључака, које у своме чланку ових новина Бр. 46. од 14. Новембра 1893. нисмо могли предвидети. Данас можемо већом увереношћу тврдити него тада, да је завођење пасоша за Аустро-Угарску од 3. Септембра заиста умањило путнички број из те државе, пошто тада није била прилика да тај број тако нагло падне: у Августу 503 а у Септембру 424 путника; јер смо нашли да је врхунац сезоне у Београду Октобар а не Август, те да би у Септембру требао број путника да опада. Ово подбацивање аустро-угарских путника изражено је и у процентном учешћу Септембра месеца у годишњем саобраћају, које према августском у 9·58 пада на 7·50%. Само Новембар, Децембар и Јануар је слабији од Септембра, дакле га је претекао и сам Фебруар. Што је Октобар у погледу аустријских путника одмах скочио до највеће цифре — само га је Април претекао, — то се може протумачити тиме, да су се путници дотле довели и тој саобраћајној тешкоћи. Ну ипак, за констатовање правога назатка услед те мере, потребан би био резултат ове статистике за више година.

Да је и резултат овогодишње саобраћајне статистике у приличном размаку од строге тачности, показаће нам један поглед на II. табелу и на рубрике допутовалих и отпутовалих путника. Тамо стоји да је за наведених 5 месеци допутовало 20·106 а отпутовало 15·922 путника, дакле да није отпутовао 15·922 путника, дакле да није отпутовало или да је остало у Београду 4184 путника, што не стоји. Ствар је проста и стара: да смо на оријенту, на ни публика (овде гостионичари) ни власти (овде квартави и варошки одељци) неће да врше своју дужност тачног и уредног поднашања путничких пријава, које служе као податци општинској статистици за овај рад.

Ну имамо основане наде, да ће од сада бити и више воље и начина да те оријенталске немарности нестане не само у погледу ове струке општинске статистике, већ и све остале, те да тачним статистичким бележењем кретања варошког живота дођемо до истинитих закључака и правога сазнања о томе и у односним периодима времена тако, да не искусимо понова онако изненађење, као оно из осамдесетих до деведесетих година, где нам се и неопажено и неслућено Београд повећа са 30.000 на 60.000 становника!

ГРАЂАНСТВУ ВАРОШИ БЕОГРАДА

Пошто су потребне зграде и обори за стоку на новом марвеном тргу на Тркалишту подигнути и потпуно готови, да се на њему могу обављати сви послови, који су до сада обављани на марвеном тргу на Батал-Цамији, — Суд општински на основу решења одбора општине београдске од 9. Јула 1893 године АБр. 3841.

наређује:

Да се марвени трг са Батал-Цамије пресели на Тркалиште.

Сеоба ова извршиће се под 6. тек. м. тако, да се 7. Марта тек. године сви послови који су досада обављани на Марвеном тргу — Батал-Цамији — отпочну обављати на новом марвеном тргу — Тркалишту.

О овоме се грађанство вароши Београда извештава ради знања и управљања.

Од суда општине вароши Београда 5. Марта 1894. год. АБр. 1337.

О В Ј А В А

Према извештају Управе водовода београдског има неколико стотина грађана, који у својим кућама троше воду из водовода а неће да плаћају, те се тиме не само штете општински интереси, него се ствара и излишан посао око срачунавања и вођења тог дуговања по књигама.

Да би се ти приходи од водовода тачније прикуљали, Управа водовода спровела је суду општинском све ненаплаћене рачуне, да их егзекутивним путем наплати.

Суд општински извештава о овоме грађане београдске — дужнике управе водовода, да је ове рачуне предао већ својим извршиоцима и позива грађане, да свој дуг исплате, јер ће се иначе исти егзекуцијом наплатити.

Од суда општин вар. Београда 19. Марта 1894. године АБр. 1636.

за 6,000 гоњаника. У свечаној аудијенцији прими султан свога везага који мораше у знак потчињености, клекнувши на једно колело, пољубити у руку султанову. Колико срама за једног хришћанског краља! (1) Обдаривши га трима златом окићеним коњима, и чету златним кафтинама, прогласи га султан свечано за краља Угарске краљевине. (2) Са Мухача упуте се савезници право Будиму под који стигну 3. септембра. Иза шестодневре опсаде, где се на будемима — по сведоцима пона Сремца — бореше и Срби у друштву с Турцима (3), предаде се султану малена посада Фердинандова, под условом слободна изласка. Ну и поред такога налога султанова јаничари уз пркос забрбњене им пљачке, сву посаду или поубијају или као робље испродају (4). Запоља би свечано уведен у престоницу, али сул-

тан ипак оставиу граду санџак бега елбасанског *хасана*, са 3000 јаничара, а он се чам одатле крене Бечу.

Чопори турске коњице под смедеревским Мухамед-бегом Јаја-оглајем летели су пред главном трупом, те својим уобичајеним ужасним пљачкама и пустошењем наговештаваху долазак, страхотне силе турске. Градови: Више град, Острогом, Ђур, редом падаху пред појаву султанове војске, само једини Коморан, који брањаху храбри Шајкаши, охоло дизаше соју главу, не хајући за толику војну силу турску (5).

Септембра 27. већ могаше султан развити свој шатор на брегу Семерингу према Бечу. Одбрана бечка једва је могла изнети нешто више од 20 000 људи: „Гроф Солм (командант бечке посаде), који је пола века провео по ратовима, наместио је свој гарнизон од 20 000 пешака, 2 000 коњаника и 1 000 драговољаца грађана, и поставио је у полицији 70 топова, колико је свега у граду и било.“ (6) опсада је одмах отпочела, чим је главна трупа султанова стигла.

Нас се не тиче толико ток саме опсаде и одбране Беча, колико шта су Срби радили при тој опсади. Главни командант свих српских Шајкаша и осталих оружаних војника српских у овом рату био јуначки *Павле Бакић* са својим 200 коњаника, а имао је заповест да брани мост на Дунаву испод Коленберга, да Турци не би преко њега прешли у сџм град. Од колике је важности на одбрану града била та Бакићева позиција, види се по томе, што Турци под Ибрахимом више пута узалодно кушаху јаким јуришима да га отму од Срба. Ну, Павле се не задовољи само тиме, што увек храбро одбијаше турске јурише, већ се реши, да смм испадне из своје позиције и удари на Турке. Измоливши допуст од команданта за такав атак, дигне се Бакић, са својим војницима и са неколико немачких коњаника и приближи се ноћу турском табору. Сакривши осталу војску у бусије, посла неколико неустрашивих својих коњаника у сам логор Ибрахимов, да га изазову. Ови то учине и кад их Турци спазе, нададу се за њима, хотећи их живе похаатати и не слутећи у какве заседе заподају.

(1) За нас је вредно, што нам поп Сремац сведочи, (Летоц. М. С. за 1858, II, 70) да је се султан са Запољом на овој аудијенцији разговарао нашим језиком — *slavonica lingua*. — Из овога се види, да је дипломатски језик на двору султанову био српски.

(2) Hammer v. J.: Gesch. d. osm. Reiches, V II. S. 68

(3) Летопис М. С. за г. 1858. II. стр. 71.

(4) Hammer v. J.: Gesch. d. osm. Reiches, V II. S. 69. — Jonguère: Hist. de l'emp. ottoman, p. 229. — Рајић Ј.: Ист. Срб. св. IV стр. 17.

(5) Гласник срп. уч. др. књ. 67. стр. XXXVI.

(6) Станлеј-Лен Пул (Мијатовић Ч.): Ист. турске царевине, стр. 113.

ОПШТИНА ГРАДА БЕОГРАДА

РАЧУН ИЗРАВНАЊА

ИМОВИНА

НА ДАН 31. ДЕЦЕМБРА 1893. ГОДИНЕ

ДУГ

ИМОВИНА		РАЧУН ИЗРАВНАЊА		ДУГ		
Благајна:				Фондови:		
у готовом новцу	1427 88			Разни фондови	140438 77	
у вредним хартијама	18438 —			Касе Гробљанске фонд	54865 28	
у привременим издатцима	420992 34	440858 22		Регулациони фонд (у готову)	1973 61	197277 66
Оставе:				Зајам општински:		
код Народне Банке	2160000 —			Управи фондова за зајам	74150 50	
" Београдске задруге	60000 —	2220000 —		Народној банци по текућем рачуну	2108883 —	
Имање општинско:				Београдској задрузи "	60000 —	2243033 50
Непокретно	5166551 08			Разни дугови:		
Покретно	78771 64	5245322 72		Дијурне инжињерима	9 80	
Грађевине из зајма:				За акцепте	2220000 —	
Грађење Кеа	55194 47			Повереницима разним	17280 16	
" Водовода	2522988 62			Кауције	8820 —	
" Калдрме	272341 45			Обртни порез (држави)	1941 33	
" Канала	9862 25			% Народном позоришту	2776 60	
" Школе на дорћолу	36241 32	2896628 11		Божјињи поклон сиротињи	323 25	2251151 14
Дужници:				Главница општинска:		
Управа фондова за разне фондове	7576 55			Главница Општ.	5182586 96	
Трошаринска управа	209697 83			Вишак рачуна губит. и добитка	547518 49	6730105 45
Дужници разни	54835 68					
Дужници за калдру	315143 34					
Управа водовода	31505 30	618758 70				
		11421567 75				11421567 75

ДУГУЈЕ

РАЧУН ДОБИТКА И ГУБИТКА

ПОТРАЖУЈЕ

По буџету Општинском	329165 19			По буџету општинском	385072 72
Дужници разни	288 —			" " трошаринском	447801 98
" калдрме	— 52	329453 71		" " водоводном	8 19
Главница (за вишак)		547518 49		Дужници калдрме	44089 31
		876972 20			876972 20

Београд, 31. Децембра 1893. год.

Књиговођа,

МИЛИЈА ЈОВАНОВИЋ.

Главни књиговођа,

Б. Ј. ЈАНКОВИЋ.

Кад већ добро беху на домаку груне изненада са свију страна Павлова коњица, и својим атабом тако заплаши Турке, да они само гледаху, како да изнесе живу, и не мислећи на какавотпор. Многе посеку ту, а многе и живе похватају победоносни јунаци Бакићеви.⁽¹⁾ Од тих заробљеника дозна Павле тајни ратни план султанов, као и то да он намерава последњи јуриш да учини сутра дан, као и на коју ће страну граа ударити. Саопштивши то главном команданту, учинито, да се посада спреми за очајни отпор, тако да је нашао приправну градеку посаду, кад је сутра дан збиља султан удари на одређено место, и поред све храбрости јаничарске ништа није могао учинити. Изнурени већ султани војници толиким узалудним јуришима, стадоше се противити својим вођама, из јављујући, жељу, да неће више ударити на град. Таке немиле појаве у војсци, а и све већи изглед на неуспех, принуди султана да укине даљу опсаду тврдога Беча, под чијим зидинама закона 40 000 својих бораца. Ко зна да ли би се та ствар овако

окренула да није Бакић својом победом код Коленберга докучио од турских заробљеника с последњи одсудан напад султанов и да није услед тога сва посада градска упривила своју пажњу само на једну тачку? Ми слободне можемо казати да Беч овог пута нико други није спасао — до Срби; а Павлу Бакићу за његово мудро и јуначко упуправљање припада пред потомством вочита захвалност, што је знао до те висине издићи понос свога рада.⁽¹⁾

Од како је пришао мач пророков султан је први пут сад тек устукнуо побеђен пред непријатељем, па да би се за то осветио, допусти при повратку у Будим својим јаничарима таку пљачку, да надмашава код којом се разумева нечувено пустошење. Гоњен свуда у путу од Фердинандове војске приспе султан у Будим, па да би се

преставио као победилац, нареди да се Запоља крунише за краља уз опште весеље народно, како дотле времена не запамтише.⁽¹⁾ Ну све је то слепоме могло засенути очи, да не види покренути точак султанове низбрдице. Не само то, већ и оно његово објављење народу турском при повратку у Цариград: „како је неверницима опростио по урођеној својој великодушности и како, видевши да Беч лежи толико далеко од границе, није налазио за потребно да и тај град очисти, уреди и поправи.“⁽²⁾ Али је и сувише провидно ово султаново прикривање пораза од хришћанске војске.

Чим је војска султанова отишла из Угарске, полети Фердинандо с војском, да поврати своје градтве у Угарској: Стекавши — одбраном Беча — код наше пријатељства, као браниоц Хришћанства, надао се отуда јачој помоћи; и домаћи рат на скоро поново се разбукта у Угарској. Да отклони поновни поход ради освете неуспеха, Фер-

(1) За доказ повинизма I. Тада Смичкласа, иначе стручна писца, нека послужи његово тврђење (Ров. hrv. II. 24), да је Павле Бакић рођени Хрват. То би било, кад Г. Тадија, и браћа му не би двојили Србе и хрвате. Али кад су на жалост ту проваду отворили и ревно је подражују, онда бисмо замозили г. Тадију — ако већ неће да верује угледном ученом хрвату г. проф. Месићу — бар прочита Theiner-а Молим. Hung. sacram. II, 735 и 742) и још неке мађарске писце, те да се увери у пореклу Павла Вакића!

(1) Hamsher v. J.: Gesch. d. osm. Reiches, D. H. S. 75.— Jönquist; Hist. de l'emp. ottoman, p. 230.

(2) Станлеј-Лен-Пули (Мијатовић Ч.); Ист. тур. царевине стр. 117.

(1) Зајин Ј.; Ист. Срб. св. IV. стр. 19.

РАД ОДБОРА ОПШТИНСКОГ
13. РЕДОВНИ САСТАНАК
10. Марта 1894. год.

Председавао члан суда Јован Антонијевић, присуствовао члан суда Д. Т. Вељковић, кметовски помоћници А. Надеждић, К. Чушић и К. Арсенијевић, одборници били г. г. В. Бадер, Ј. Бајлони, М. Петровић, И. Милишић, Н. Кретић, С. Ј. Авријел, М. Јовановић, К. Д. Главинић, В. Чортановић, П. Павловић, А. Ј. Одавић, Ђ. Димитријевић, К. М. Ђурић, Н. Вуковић, Ст. Ј. Николић; од заменика г. г. Ст. Јосифовић, Ст. Максимовић, Ђ. Б. Вељковић, Ђ. Н. Петровић, Ђ. Јовановић, А. С. Јовановић, К. Ј. Рашић, П. Т. Милић, В. Д. Губеревац, М. Павловић, С. Љ. Велички, Ж. Ј. Ђорђевић.

I.

Прочитан је записник одборских одлука седнице држане 7. Марта о. г. и у одлуци КНБр. 108, учињена је измена, да је Михајло Г. Дринчић новинар доброг владања од кад је издржао казну.

II.

По прочитању акта истражног судије за вар. Београд АБр. 1448, 1479, 1484, и акта првостепеног суда за вар. Београд АБр. 1463, којима се траже уверења о владању и имовном стању извесних лица, одбор је изјавио, да је Кошта Михајловић општински надзорник доброг владања и доброг имовног стања; да је Андреја Будаковић надничар доброг владања и сиротног имовног стања, да су му непознати Милева Петровић служавка и Ненад Јовановић пиљар.

III.

По прочитању молбе Милеве жене Петра Роџића СБр. 3725, којом тражи уверење о спротном имовном стању, одбор је изјавио мишљење, да се молитељници може дати тражено уверење.

IV.

По прочитању извештаја комисијских о одређивању осе у појединим улицама ГБр. 1086, 1074 и 1073, одбор је одобрио одређену осу у болничкој улици и измену регулационе линије на спојници призренске и балканске улице с тим, да се ова измена регулације пошаље министарству грађевина на одобрење; да предлог о одређивању осе у балканској улици проуче одборски повереници г. г. В. Бадер и к. р. Рашић одборници и Т. Селесковић управник грађев. одељења на поднесу одбору своје мњење на решење.

V.

На предлог грађевинског одељења општине београдске ГБр. 507, одбор је решио, одобрава се кредит од четири хиљаде динара из партије буџетом предвиђене на одржање калдрме и дру-

мова а за калдрмисање Доње Јованове улице, између Добрачине и Доситејево.

VI.

На предлог грађевинског одељења општине београдске ГБр. 1037, одбор је решио, одобрава се накнадни кредит од хиљаду две стотине десет динара из партије одређене за грађење основних школа, да се један део зграде за основне школе за палилуеки крај, намењен, да буде сутерен, подигне тако, да буде партер и да се тиме добивене просторије употребе за учионице и гимнастичке вежбаонице, према поднетом плану и предрачуно.

VII.

Председавајући члан суда износи одбору на решење предлог суда општинског, да се Станији матери пок. Тасе Јанковића бив. општинског чиновника одреди помоћ из општинеке касе. У свези са овим предлогом подноси одбору реферат главног благајника, да би требало извесним удовицама одузети помоћ јер им се стање побољшало.

По прочитању тога предлога суда АБр. 977 и реферата гл. благајника АБр. 1548, одбор је одлучио, да се Станији матери пок. Тасе Јанковића бив. општинског чиновника даде помоћ. Одборски повереници г. г. Вл. Чортановић, С. Ј. Авријел и А. Ј. Одавић, да предложе одбору, колико издржање да се даде. Исти повереници, да поводом реферата гл. благајника оцене, које породице умрлих општинских чиновника треба и даље да уживају издржање а којима би требало одузети, па да о томе поднесу одбору извештај.

VIII.

Председавајући износи одбору на решење извештај повереништва, изабратог у седници одборској од 7. Марта ов. год. ГБр. 1044 за оцену, који камен да се употреби за тротоарисање београдских улица.

Одбор је одлучио, да се овај предмет остави за идући састанак.

IX.

Одборник г. Соломон Ј. Авријел пита, зашто се електричне лампе не пале на време и зашто у опште не гору онако, како то уговор гласи, тражећи, да се кривац казни.

Председавајући члан суда изјављује, да ће о томе питању извести председника општине, који ће у идућој седници дати одговора.

X.

Сходно решењу одборском од 7. Марта 1894. год. АБр. 1263, председавајући износи одбору

накнадни акт Јована Илића члана суда, у коме наводи узроке својој оставци, а који узроци проистичу једино из радње управника и инжењера грађевинског одељења општине београдске.

По прочитању тога акта АБр. 1541, одбор је је одлучио, да г. Тоша Селесковић и остали инжењери општинског грађевинског одељења, којих се овај акт тиче, даду одговор свој објасне све што се у овом акту као неправилно преставља.

Да овај свој одговор даду на писмено до идуће редовне седнице.

14. РЕДОВНИ САСТАНАК
17. Марта 1894. год.

Председавао председник г. Милов. Р. Маријковић, присуствовао члан суда г. Ј. Антонијевић, кметов. помоћник г. К. Чушић, од одборника били г. г. В. Бадер, М. Велизарић, М. Петровић, Ђ. Димитријевић, И. Милишић, М. Обрвкенежић, Н. Вуковић, Ф. Тоболар, М. Јовановић, Д. Ј. Симић, А. Стејскал, С. Ј. Авријел, Н. Кретић, Ст. Николић, М. М. Ђурић, М. Триковић, К. М. Ђурић, П. Павловић, А. Ј. Одавић, Др. П. Поповић, од заменика г. г. Ђ. Јовановић, А. С. Јовановић, Св. Љ. Велички, В. Д. Губеревац, Ст. Максимовић, М. Павловић, С. Велановић, Ђ. Н. Петровић, Ђ. Б. Вељковић, Ж. Ј. Ђорђевић, К. Ј. Рашић, П. Т. Милић, Ј. Главинић.

I.

Прочитан је записник одборских одлука седнице држане 10. марта 1894. год. и примљен је без измена.

II.

По прочитању акта истражног судије за вар. Београд АБр. 1587; 1587, 1582, 1551, 1531, 1586, 1645, 1646, 1530, којима се траже уверења о владању и имовном стању извесних лица, одбор је изјавио, да су доброг владања и доброг имовног стања Маркус С. Алкалај, агент, Милева ж. Пере Тодоровића, кафеџије, Живојин Раденковић, шпедитер; да је Љубица жена Андре Будаковића, надничара доброг владања и сиротног имовног стања; да су му непознати Ђорђе Фулер, агент, Божа Тодоровић, ноћни стражар, Милош Мићић, Драгољуб Милојевић, Божићар Миловановић, Живојин Гајић — Тодоровић, Светислав Лалковић — Живковић, београдске скитнице, Михајло Марковић, скитница и Роза Бети овдашња.

III.

Ђорђе Гавриловић, оvd. димничарски раденик поднео је молбу, да одбор општински измени своју одлуку од 3. Марта 1894. год. АБр. 1287, којом је на тражење истражног судије изјавио, да му је непознато Ђорђево владање и имовно стање.

динандо пошаље (17. окт. 1530) Јосифа Ламберга и Ник. Јуришићасултану, да преговарају мир, понудив му 100 000 дуката данка, а в. везиру 10 000 што све Јуришић испоручи на српском језику. На ову ово султан отписа Фердинанду: „Угарека је моја, јер сам је ја мачем освојио, а што је моје, то ја могу дати коме хоћу. Дошао је краљ Јован, поклатио ми се, и молио ме за Угарску и ја сам му је дао. Твоји су посланици дошли, да пресе мир, а ипак стоји у твоме писму, да си ти краљ Угарске, коју сам ја освојио. То неводи пријатељству.“⁽¹⁾

Посланици се врату и донесу краљу вест, да султан хоће понева на Беч. Док се то посланство бавило у Цариграду, око Рудама, а и у Целој Угарској, беснио је ужасан домаћи рат. Фердинандо је настојавао свима силама, да поврати Будим. Будим браћаху Турци и сам Запоља. Јован хобордански одважи се да мучки смакне са света овог неверника и већ прерушен иде Запољи. Али га познаду, ухвате, вежу

у један цак и жива баџе у Дунав.⁽¹⁾ Са таким бесилом вођени рат само је ускорио спрему султанову, да пође на Беч. Али овога пута прими рукавицу сâм цар Карло V. што султан знађаше само за једног цара на земљи, а то је он сâм, а нико други.

Априла 25. 1532. г. крене се султан из Цариграда са 140 000 људи и 120 топова. У Нишу сретну султана Ламберг и Погарола посланици Фердинандови с молбом, да продрне примирје са Запољом. Ну Сулејман зб то и не хаје! У Београду пак прими у свечаној аудијенцији француског посланика Репсона, који највише беше узрок овог другог похода султановог на Беч. Јер Франсоа I. краљ француски беше јако притешњен од цара немачког Карла V., па да би му десадио, приближи се султану. Ту се султану приближи 15.000 Татара и војска из Србије. У осеку дође Хозрет-паша с босанцима⁽²⁾ и султанова војска порасте на 250 000 људи. Од осека крете се војска турска право ка граду *Кисегу* на међи Аустрије и Угарске, заузев уз пут сва места. Слабо заштићени Кисег бранио

је град *Никола Јуришић* са 700 својих соколова. Ну где је у јунака срце челично, макар да је грудобран слаб, ту није у стању груба сила ништа учинити! Султан, не хоћећи се излагати поновом ризичном чишћењу „до удаљеног“ Беча, где га чекаше Карлова војска од 76.000 људи, навали 10 авг. озбиљно на Кисег. Дванаест великих јуриша одбија Никола Леонидски. Султан му нуди за предају велику суму новаца, али и то Никола одбија. Јуриши понова почињу. „На 13. места зидови већ беху поткопани и бреше бејаху по 15 метара широке — и опет одбија Јуришић позив на предају. Иза тога Турци отпочну нов јуриш и већ се лепршаху турске заставе овде онде на зидовима града Кисега, а још један напор одбије.“⁽¹⁾ Најзад султан би принуђен да остави Кисег шездесеторици — од 700 — Јуришићевих другова, који осташе у животу.⁽²⁾

Како је већ био пошо (септембер), а уз то му „Србљи и Хрвати крестаре и секу

⁽¹⁾ Драгашевић; Полострво илдрско, стр. 12.

⁽²⁾ Номтог v. J.; Gesch. d. osm. Reiches, V. II. S. 88—90.

— Smicikas v. T.; Pov. hrv. књ. II. стр. 28—28

⁽¹⁾ Номтог v. J.; Gesch. d. osm. Reiches, V. II. 82—83.

⁽¹⁾ На истом месту, стр. 85.

⁽²⁾ Номтог помиње 100 000 (II, 87—89).

По прочитању те молбе АБр. 1647 и поднетих прилога, одбор је одлучио, да остане у важности његова одлука од 3. Марта 1894. године АБр. 1287, пошто ни један од присутних одборника не познаје молиоца Ђорђа.

IV.

Председник износи одбору на мишљење молбе којима се траже уверења о сиротном стању и породичном односу.

По прочитању тих молби СБр. 21010 и 3870 одбор је изјавио, да се Василији Алексић може дати тражено уверење: да се Анка Д. Алексић удова одбије од тражења, пошто одбор није надлежан да јој тражено уверење издаје.

V.

По прочитању извештеја комисијског ГБр. 1202, о одређивању осе у улици Ломиној и акта Милана П. Живковића и других грађана, којим предлажу како да се одреди оса у овој улици, одбор је решио, да се оса у улици Ломиној одреди према предлогу комисије, а Милан П. Живковић и остали да се одбију од тражења.

VI.

По прочитању протокола оферталне лицитације држане по трећи пут за израду калдрме у доњем и горњем делу Споменичке улице, одбор је одлучио, да се ова лицитација одбаци као неповољна и друга расписе с тим, да се лицитира посебице за горњи а посебице за доњи део Споменичке улице. Да један предузимач може лицитирати за оба дела ове улице.

Да се понуде, које се не слажу са прописаним погодбама не узимају у обзир, како у овој врлици тако и у ни у којој другој.

VII.

На предлог одборника г. Ђермана Јовановића одбор је решио, да се за свако општинско предузеће одреди нарочито одборско повереништво из одборника, што су у близини тог предузећа, која ће повереништва бити потпора надзорном инжењеру као техничком надзорнику радова, нарочито при пријему материјала и израђеног посла, како би се тиме постигла што већа сигурност, да ће послови бити израђени према погодбама и од солидног материјала.

Грађење топчидерског друма, да према овоме надзиравају г.г. Јаков Бајлони, Стеван Јосифовић и Владимир Д. Губеревац одборници.

За кнез Милошеву улицу г.г. Ђорђе Б. Вељковић, Ђорђе Н. Петровић и Мика Павловић одборници.

При грађењу основне школе за палилулски крај г.г. Станоје Ј. Николић, Милош Трковић и Милан М. Ђорић одборници.

При грађењу калдрме у Доњој Јовановој улици г.г. Марко Велизарић, Ђорђе Димитријевић и Стеван Максимовић одборници.

VIII.

Председник износи одбору на решење неколике молбе овд. лекара за лекарско место, које је упражњено смрћу пок. Др. Данила Данчевића.

По саопштењу имена лекара, који су молбе своје поднели и који сви имају квалификације за општинског лекара, одбор је после поименичног гласања са двадесет и једним гласом против дванаест изабрао за општинског лекара господ. Влад. А. Ђорђевића доктора целокупног лекарства.

Плату да му одреди председник општине према буџету.

IX.

Одборник Др. Павао Поповић који је до сада био спречен, да положи заклетву на ову дужност, заклео је се данас пред одбором и свештеником.

X.

Одборник г. Ђорђе Петровић пита да ли су израђени планови за израду макадама у кнез Милошевој улици и на Топчидерском друму пошто је дознао да тих планова нема.

Председник је одговорио, да су планови израђени и да се по њима ради.

XI.

Председник извештава одбор, да је управа водовода послала суду општинском за наплату неколико стотина рачуна, по којима извесни грађани неће да плате одређену таксу за потрошену воду у својим кућама. па предлаже, да се за наплату ових рачуна узме нарочити човек и да се плати из прихода водовода.

По саслушању овога одбор је решио, да се рачуни управе водовода наплаћују егзекутивним путем помоћу извршилаца и одељака општинских а да се зато не узима нарочити човек.

Да се објави у свима новинама, да ће се ти рачуни на овај начин наплаћивати.

XII.

Одборник г. Станоје Ј. Николић моли, да се изнесе на решење молба палилулаца за тротоарисање извесних улица као и да се изабере школски одбори за све основе школе.

Председник је изјавио, да оба ова предмета стоје на дневном реду и да ће се решити, кад на њих дође ред.

дочезе“; а осећајући се скороање недаће (1529) Сулејман не оде на Беч где га очекиваше војска Карла V. већ *овој поход заврши осадом Кисега*. А да би непријатељу што више наудио, одступи кроз Штајерску Чопори његових пљачкаша расплину се на све стране у пљачку. Но често се судараху са немачком и мађарском војском од које преврне осетне губитке. Једну такву чету код Најштата дочека наш соко *Павле Бркић* са својим коњицом и тако потуче, да је сам својом руком с коња копљем својим смртну рану вођи турском Осману.⁽¹⁾ А код града пак каџијанер потуче 13. сеп. исте год. 8 000. Турака, погубивши и једнога нашу Турског.⁽²⁾ Главна трупа султана од Осека крене се на пожегу, а Ибрахим везир на Саву, не изостајући такође ни у беанилу над јадним становништвом иза оних мојих пљачкаша. Пожегу султан спали, и редом све градове до Горјана. Овде изда заповест да се више не роби, јер је то већ царска земља. Никад се није обнетирила изрека народна: „Куда турско копито преглази ту трава више не ниче“

као овог пута у овим јадним земљама, кроз које прође султанова војска. — задовољивши се са 20 000. заробљеника хришћанских, врати се султан у Цариград, а такође и она скупљена војска Карлова код Беча развије се не учинив никакве користи.

Да се боље припреми за рат са Запољом. Фердинанд је тежио да пошто по то закључи мир са султаном. Најзад његов рођак Јероним Задранин у септ. 1533. г. закључи у Цариграду жељени мир по цену Стојног Београда.⁽¹⁾ Последица овога кратког мира биле су те, да је понова букнула домаћа свађа између Запољеваца и Фердинандоваца, а за то време су Турци напредовали према хрватској и Далмацији. Остављајући да доцније опишемо те успехе турске, овде само напомињемо, да је опсада Клиса 1536. г. принудила сву хрватску господу и краља Фернанда, да предузму један ратни поход према Драви и Сави, који је у ратној историји познат под именом *Каџијанеров поход на Осек*.

НАСТАВИТЕ СЕ

⁽¹⁾ Hammer v. J.; Gesch. d. osm. reiches, B. II. S 93.
⁽²⁾ Smiciklas T.; Pov. hrv. књ. II. стр. 30.

⁽¹⁾ На истом месту, стр. 31.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Цене хлеба у прошлим годинама. Према актима општине београдске у 1892. и 1893. години биле су ове цене:

У 1892. години

ОД	ДО	Цена од 1000 гр. пр. дн.	Продaje се леб по пр. дн.	У тежини грама
ЗАКЉУЧНО				
1 Јануара	11 Фебруара	26	25	962
12 Фебруара	14 „	24	25	1042
15 „	18 „	17 1/2	20	1143
19 „	2 Априла	25	25	1000
3 Априла	13 „	24	25	1043
14 „	5 Маја	22	20	909
6 Маја	16 Јуна	23	20	870
17 Јуна	1 Јула	22	20	910
2 Јула	16 Јула	21	20	953
17 „	1 Септембра	20	20	1000
2 Септембра	19 Децембра	18	20	1112
20 Децембра	31 „	17	20	1180

У 1893. години

1 Јануара	1 Јануара	17	20	1180
2 Јануара	15 Априла	19	20	1052
16 Априла	1 Маја	19	20	1053
2 Маја	1 Јуна	21	20	952
2 Јуна	1 Јула	20	20	1000
2 Јула	1 Септембра	19	20	1053
2 Септембра	16 Септембра	18	20	1112
17 Септембра	15 Новембра	19	20	1053
16 Новембра	2 Децембра	20	20	1000
3 Децембра	31 Децембра	21	20	952

НЕДЕЉНИ ИЗВЕШТАЈ

од 7. до 12. Марта 1894 године о хемијском прегледу животних средстава и других предмета од утицаја на здравље људско за општину вароши Београда.

Из санитарске ревизије у кварту палилулеком коју је извршио општ. лекар г. Др. *К. Дилић*, послати су државној хемијској лабораторији ови предмети на преглед и оцену: 3 пробе ракије. 2 вина, 1 кава прж. туцана, 1 со, 1 цимет, 1 паприка, 1 штирак, 1 зејтин, 1 сирће, 1 цигура, 1 петролеум, 1 бибера, 1 пиринач, 1 гриз, 1 леб, 1 маст, 1 кут. сардина. 1 чоколада, 1 восак, 2 кобасице свега 24 предмета, од који беху неисправни:

1 проба паприке	измешана с пројин. брашном
1 „	„ „ земљом и песком
1 „	цементна „ с брашном или сувим лебом
1 „	бибера „ с кухињском соли
1 „	вина „ с водом.

остали предмети беху исправни.

Из санитарске ревизије у кварту врачарском, коју је извршио општ. лекар г. Др. *Ф. Рибничар* послати су ови предмети на преглед и оцену:

1 проба зејтина, 4 кобасице, 3 вина и по једна проба: паприке, бомбона, соли, фиде, масти, играчке за децу, колача, пекмеза кафе у зрну, масла сира, земљ. посуђа, ракије, пива и леба, свега 23 пробе, од којих су се као неисправне показале:

1 проба паприке	измешана с пројин. брашн.
1 „	масла „ с лојем
1 замљани суд	рђаво глеђисан и употреба истога била би штетна по здравље људско.

Остали предмети беху исправни.

Напоследку извршено је и 11 анализа београдских вода за пиће и то: пет из нов. водовода (2 пробе из лаборат-чесме, 3 пробе из чесме на Сави код ђумрука); две из биљбиљдерског (чесма на зереку и код св. Савског дома); две из римског обе чесме; две из варошког водовода (чесме на теразијама и на врачару код споменика). Температура тих вода беше код нов. водов. 8.5—8.0 ц. варошког 9—9.5.0 ц. биљбиљдерског 7.25.0 ц. римског 7—7.25.0 ц.

Никакве значајније промене у саставу ових вода нису доказане.

Бактериолошка проба воде из нов. водовода показала је, да у 1 см³ те воде беше 86 колонија.

Из државне хемијске лабораторије у Београду 18. Марта 1894. г.

СТАТИСТИЧКИ ПРЕГЛЕД ПОЖАРА У ГОДИНИ 1893.*)

1. МЕСТО ПОЖАРА

У КОМ КРАЈУ	Кров	Таван	Стеме	Димњак	Радион. соба дућ.	Подрум	Остало	СВЕГА
У кв. варошком	3	2	7	3	—	—	2	17
„ „ теразиском	—	—	2	1	—	—	—	3
„ „ савском	—	—	—	1	—	—	1	2
„ „ зунавском	—	1	5	—	—	—	2	8
„ „ палилулском	1	1	—	—	—	—	2	4
„ „ врачарском	2	—	7	2	—	—	2	13
Изван вароши	1	—	—	—	—	—	4	5
СВЕГА	7	4	21	7	—	—	13	52

2. ВРЕМЕ ПОЖАРА

ДОБА ДАНА	Недѣла	Понѣд.	Уторак	Среда	Четврг.	Петак	Субота	СВЕГА
Од 6 с. ујут. до 6 у в.	6	6	3	3	7	1	6	32
Од 6 с. у в. до 6 ујут.	3	3	3	1	4	4	2	20
СВЕГА	9	9	6	4	11	5	8	52

По месецима било је пожара: Јануара 6, Фебруара 5, Марта 8, Априла 6, Маја 4, Јуна 3, Јула 1, Августа 2, Септембра 3, Октобра 5, Новембра 3, Децембра 6, Свега 52 пожара.

Примедба. Сем тога било је 5 узбуна пожарне чете, но које су се после показале као неосноване.

Из статистичког одељења суда општине вар. Београда 10. фебруара 1894. године у Београду.

СТАТИСТИЧКИ ЗАПИСИ У ОПШТИНИ БЕОГРАДСКОЈ

Путнички саобраћај вароши Београда. У седмици од 27. фебр. до 6. Мар. 1894. године допутовало 850. отпутовало 604. Од којих су:

а.) Пола: мушког 801. женског 49.

б.) Вероисповести: православне 712. католичке и протестан. 88, мојсијевске 30, мухамеданске 20, свега 850.

* Овај преглед погрешно је штампан у Бр. 8. од 20. Фебруара о. г., зато се у овом броју поново доноси.

в.) Постојбина: Србија 660, Ауст-Угарска 113, Босна и Херцеговина 16, Црна Гора —, Грчка —, Турека 37, Бугарска 1, Румунија 5, Русија —, Германија 1, Франц. —, Италија 4, остале државе 3 ван Европе 9.

г., Занимање путника: Тежаци и економи 70, Занатлије 67, Трговци 336, индустријалци 5, шпекуланти и предузимачи 9, Гостионичари 30, Интелигенција (војска) 109, Ђаци 24, раденици и помоћници 34, Пиљари и бозације 35, надничари и слуге 83.

Из статистичког одељка општине вароши Београда 7. Марта 1894. год.

РАЗНЕ ОПШТИНСКЕ ТАКСЕ

I. Димничарство:

- а) За чишћење димњака (цилиндера) без разлике на спратове 0.20 д.
- б) За неузидан шпархерд 0.20 д.
- в) За узидан 0.40 д.
- г) За велики узидан шпархерд у гостионици 0.50 д.
- д) За чишћење димњака од два спрата 0.20 д.
- ђ) За чишћење простог димњака 0.10 д.
- е) За чишћење чункова од 2 и по метра уједно са пећима 0.10 д.
- ж) За чишћење чункова од 2 и по метра уједно са више пећи 0.20 д.
- з) За паљење димњака (цилиндера) без разлике на спратове 0.75 д.

II. Пражњење помијара и вуљника.

- а) Од кубног метра 10 — д.
- б) Од акова 0.50 д.

III. Псетарина.

- а) Марка за пашче за годину дана 3 — д.
- б) Обнављање изгубљене марке стаје 1 — д.

IV. Гробарина.

- а) Гроб за децу 7 — д.
- б) Гроб за одрасле 12 — д.
- в) Мала гробница 555.52 д.
- г) Велика гробница III. реда 998.39 д.
- д) Велика гробница II. реда 1099.39 д.
- е) Велика гробница I. реда 1684.57 д.

VI Мртвачка кола.

- а) Мртвачка кола стара са два коња 12.90 д.
- б) Мртвачка кола са анђелима са два коња 24.90 д.
- в) Мртвачка кола нова са два коња 36.90 д.
- г) Мртвачка кола нова са 4 коња 72.90 д.

ТАКСЕ ЗА ИЗНЕШЕЊЕ ТУБРЕТА

За квартове: Савамалски, Теразијски, Варошки и Врачарски:

- 1. Од собе и кухиње или мањег дућана са собом 0.25 д.
- 2. Од две или три собе, са кухињом или већег дућана са магазином 0.70 п.
- 3. Од четири или више соба са кухињом, од кафане са кухињом, од гостионице са кухињом без штале 1.50 д.

За квартове: Дорђолски и Палилулски:

- 1. Од собе и кухиње, или мањег дућана са собом 0.20 д.
- 2. Од две или три собе са кухињом или већег дућана са магазином 0.60 д.

3. Од четири или више соба са кухињом, од кафане са кухињом, од гостионице са кухињом без штале 1 д. —
Од суда општине београдске 28. Августа 1892 године, АБр. 9449.

БЕОГРАДСКА ПИЈАЦА
ПРЕМЕРЕНО НА БЕОГРАДСКОМ КАНТАРУ
Од 5. до 12. Марта 1894. год.

КИЛОГРАМА	НАИМЕНОВАЊЕ	ЦЕНА			
		НАЈВЕЋА		НАЈМАЊА	
		двн.	пр.	двн.	пр.
76480	АРПАЦИКА	100		75	
729	БРАШНА КУКУРУЗНА	13		12	
331	БРАШНА ПШЕНИЧНА	17		15	
	ВИНА БЕЛА (ОДЛИТ.)				
13565	ВИНА ЦРНА (ОДЛИТ.)	60		50	
20463	ВОЛОВА	45		40	
172	ВУНЕ НЕ ПРАНЕ	150		140	
	ВУНЕ ПРАНЕ				
	ГРОЖЂА				
	ДУЊА				
62147	ЈАБУКА	20		14	
181249	ЈЕЧМА	10	50	10	
369	КАЈМАКА	120		110	
	КОЖА ВОЛОВСКИХ				
4197	КОЖА ЈАГЊСКИХ				
	КОЖА ОВЧИЈИХ				
2110	КОРЕ БРЕЗОВЕ	12		9	
	КРАВА				
125710	КРЕЧА	4		3	50
29838	КРОМПИРА	9		7	
	КРУПНИКА				
429	КРУШАКА	15		10	
94718	КУКУРУЗА	10		8	50
	КУПУСА				
	ЛОЈА НЕТОПЉЕНОГ				
	ЛОЈА ТОПЉЕНОГ				
	ЛУКА АРИЛАМЕ				
9341	ЛУКА БЕЛА	60		50	
23482	ЛУКА ЦРНА	40		30	
	МАСЛА				
1871	МАСТИ	140		120	
	МЕДА				
	ОВАЦА				
27632	ОВСА	11	50	11	
	ОРАЈА				
2122	ПАСУЉА	35		30	
57	ПЕКМЕЗА	35		30	
	ПРОСЕ				
498541	ПШЕНИЦЕ	12	50	12	
35034	РАЖИ	8	20	8	
	РАК. КОМ. (ОД ЛИТ.)				
	РАК. КОМ. МЕКЕ „				
7911	РАК. ПЉ. ЉУТЕ „	1	20	90	
80699	РАК. ПЉ. МЕКЕ „	50		25	
27793	СВИЊА ДЕБЕЛИХ	85		75	
	СВИЊА СРЕДЊИХ				
144810	СЕНА	5		4	
3805	СИРА	60		40	
860	СЛАМЕ	3		2	
	СЛАНИНЕ				
	СОЧИВА				
2981	УГЉЕНА ДРВЕНОГ	9		7	
152600	УГЉЕНА КАМЕНОГ	3		2	50
	ПШПАРКЕ				
	ПЉИВА СИРОВИХ				
171406	ПЉИВА СУВИХ О. Г.	18		12	
	ПРОСТОГ КАМЕНА				
	ЦЕМЕНТА				
6030	СИТНИЦЕ				
	ВОКЕ РАЗНО				